

TELEGRAFUL ROMAN

Apure Martia. Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru strălitate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele neîncadrate se ceruse. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Reforma legilor învățământului public.

I.

Scopul proiectului de lege despre care a fost vorba de mai multe ori în ziarul nostru și care în 27 Maiu n. va fi supus aprecierii unei anchete, din care sunt chemați a face parte toți conducătorii bisericilor susținătoare de școle, apoi membri ai parlamentului, și bărbați de specialitate, este: modificarea legii de la 1868 despre învățământul public primar, modificarea legii de la 1879 despre învățarea limbei magiare, și modificarea legii de la 1893 despre regularea salariilor învățătorilor de la școlile comunale și confesionale primare.

Dacă revisuirea acestor trei legi s'ar fi făcut numai pentru a se modifica dispozițiunile dovedite în cursul vremii ca neexecutabile, ar fi trebuit să salutăm cu bucurie intențiunea guvernului, pentru că într-o dispozițiune de asemenea natură, după părerea noastră, se află și fortarea învățării limbei magiare în școlile populare, — spre paguba învățământului popular preste tot, — după ce rezultatul dorit nu s'a ajuns în privința acesteia, fiindcă nu se putea ajunge. Dar' revisuirea legilor numite s'a făcut tocmai pentru înăsprirea acestor dispozițiuni de magiarizare a școlilor, și prin ele a populațiunii nemagiare din patrie, va se zică, de la rău mergem la și mai rău, și asta e ce ne dore, ce ne face mare îngrijire și mare temere, și ne face să primim cu neîncredere noul proiect de lege.

Domnul ministru de culte și instrucțiune publică al țării nu mai e mulțumit cu aceea, ca limba magiară să se propună în școlile populare confesionale ca studiu obligat, cum s'a făcut până acuma, ci pretinde în noul proiect de lege, ca fie-care elev eșit din școlă de toate zilele să-și însușiască limba magiară în așa măsură, în cât să-și poată comunica gândurile clar și corect în limba acesteia, și să știe ceti, scrie și calcula corect ungurește (§ 14).

Ei bine, nu se cuprind în dispoziția acesteia, menită să ajungă dispoziție legală, care va avea deci să fie executată cu stricteță, cea mai evidentă imposibilitate? Care învățătoriu se angajază, ori se poate angaja, să ducă dispoziția esact la îndeplinire? Cu bună credință nici unul. Pentru că nu toți elevii au dezvoltate facultățile la fel, și ca din toți câți îi ai în școlă să faci Unguri, cum va cere legea, — e cu neputință.

Însă proiectul de lege din cestiune insistă pe lângă imposibilitatea acesteia și dispune în alt paragraf (41), ca în contra învățătorilor cari neglija instrucțiunea limbei magiare, cari nu vor putea deci să arete rezultatul cerut în privința acesteia, să se deschidă procedură disciplinară din partea comisiei administrative a comitatului respectiv, și învățătorul, tras în cercetare, poate fi și suspendat din postul său, detragându-i-se plata și ajutorul de stat, dacă primește ajutoriu de la stat.

Iată deci o sabie, mai primejdioasă de cât a lui Damocle, atârnată deasupra capului învățătorului român, pentru că nu va mai fi sigur de postul său,

nu va ști în care moment poate fi suspendat, după-ce succesul produs în instruirea limbei magiare inspectorul școlar îl stabilește, ori solgăbirul, și din experiențe știm, că e destul, ca învățătorul să fie luat la ochi, pentru-ca nesuccesul să fie constatat, dat fiind, că în fie-care moment și la ori-care învățătoriu poate fi constatat.

Și ce se întâmplă, când pe calea aceasta ajunge în vacanță un post de învățătoriu confesional? Rațiunea cetitorului va răspunde astfel: Se deschide concurs și poporul își alege altul. Dar' nu așa dispune noul proiect de lege, ci dă ministrului de culte și instrucțiune publică dreptul, ca el să numească alt învățătoriu în loc, fără a mai asculta autoritatea școliară confesională, făcându-i ministrului numai atât de datorință, să fie cu băgare de seamă, ca învățătorul numit să aparțină confesiunii al cărei caracter îl are școlă (§ 42).

Cine nu vede ore, că pe calea aceasta ministrul e pus în poziția de a ne suspenda în câțiva ani pe toți învățătorii, și a pune în locul lor oameni de ai sei, chiar și străini când nu va mai avea de unde să iee de cei aparținători confesiunii noastre?

Aspră și asupritore e și dispoziția cuprinsă în § 43 al proiectului de lege, unde se zice, că școlă confesională, la care învățătorul a fost în două rânduri destituit, ministrul poate să o închidă și să înființeze în locul ei școlă de stat.

Ei bine, pe lângă astfel de dispozițiuni, pe cari guvernul, când vor ajunge să primescă formă legală, sigur că le va executa cu cea mai necruțătoare asprime, vom putea noi în câțiva ani să mai zicem că avem școle confesionale? Ne vor aparține ore nouă învățătorii pe cari nu noi îi vom alege, ci ministrul ni-i va numi, și încă fără a mai întreba autoritatea noastră școlară?

Iată deci primejdia în care se află școlile noastre confesionale. Ea se cuprinde în dispozițiile trecute în paragrafii citați al proiectului de lege, care ne preocupă.

Dar' mai sunt în acest proiect de lege și alte dispozițiuni, mult mai grave, mult mai amenințătoare, nu numai pentru școlile noastre confesionale, ci și pentru însași autonomia bisericei noastre, — dispozițiunile referitoare la pregătirea și calificarea învățătorilor nostri. Le vom espune într'un articol următoriu.

Personal. Esc. Sa Inaltpreasfințitul arhiepiscop și metropolit Ioan Metianu a plecat ieri, Marti, d. a. la Budapesta, în cauza proiectului de lege despre reforma instrucțiunii publice populare.

Delegațiunile vor continua astăzi, Mercuri, lucrările întrerupte din cauza sârbătorilor Rosaliilor catolice. Vor ține ședințe comisuniile, ear' ședință plenară va ține delegațiunea austriacă Joi, cea ungară Vineri.

Din parlament. Dieta a ținut Sâmbăta o scurtă ședință formală, ear' casa magnaților asemenea o ședință scurtă, în care a votat legea despre sistemizarea salariilor funcționarilor comitatensi și a notarilor comunali, apoi legea despre investițiuni. Maiestatea Sa li-a dat sancționare încă în aceeași zi.

Conferențele învățătoresști.

Cercul Orăștie.

(Raport special.)

S'a început cu serviciu divin: liturgie cu invocarea duhului sfânt, oficiată de dl protopop V. Domșa, pe lângă asistența dlui paroh I. Măța, cu o frumoasă predică despre însemnătatea zilei, rostită cu sentiment pătunțos.

Răspunsurile liturgice s'au dat de corul popular din parochia noastră din Orăștie, de sub conducerea zelosului învățătoriu Ioan Branga, mult măestru în ale muzicii.

După terminarea oficiului divin, învățătorii și publicul asistent s'au întrunit în școlă noastră din Orăștie, zidire cu etaj, frumoasă și impunătoare, unde comisariul consistorial: dl Dr. V. Bologa a deschis conferința cu următorul discurs:

Domnilor învățători!

La finea acestui an școlar se împlinesc 20 de ani, de când m'am despărțit de dvăstre învățătorii din acest cerc. Atunci, precum știu mulți dintr-o dvăstre, am fost 2 ani membru al corpului didactic de la școlă noastră din Vinerea și Orăștie și ca atare am năzuit a fi devotat cooperat al dvăstre, pe terenul învățământului. De atunci, de sine înțeles, nemijlocit n'am mai luat parte la consultările și lucrările dvăstre didactice-scolare.

Și dacă acum din acest prilej mă aflu cărăși în mijlocul dvăstre, nu pot să ținuesc bucuria revederii colegiale și să nu vă preocup puțin cu această parte subiectivă a exmisiunii mele. Deore-ce știu, că după îndelungata noastră revedere, veți întreba în gândul dvăstre: ce am făcut eu în cei 20 de ani de la despărțire și ce am realizat eu pe terenul învățământului?

Iustă întrebare. Căreia drept răspuns o singură împrejurare am să vă pun. Că din activitatea mea școlară nu am altă mulțămire de cât aceea, că școlă noastră superioară de fete din Sibiu, la care chemat am fost și eu să conlucru pentru promovarea intereselor ei de educație și cultură națională, mi-a fost dat s'o ved de la înființarea sa neîntrerupt sub ochii mei, în continuă dezvoltare firească și normală. În cât astăzi i-s-a asigurat progresul dorit de toți fiii cei buni ai nămului, căci stă la un nivel respectat și de cea mai severă critică, gata și mai departe a ține pas cu cele dintr-o instituțiune de seama sa din patrie.

Se va observa însă, că acesta nu e ia-bândă individuală! Și cu totă dreptatea, recunosc și aprob însumi. Dar' tocmai din acest fapt vin să vă ilustrez, dlor, că învățătorului nu-i este dat să muncască atât pentru binele său individual, cât însutit mai mult, ba aproape exclusiv numai pentru binele obșteș.

Și tocmai acesta e momentul etic și național, care înalță vaza și importanța statului învățătoresc în sinul unui popor.

Prin urmare cine se fie în drept mai întâiu de cât învățătorul să se bucure de sporiul și înflorirea instituțiunii ce-i este încredințată! Și credeți, dlor, că această mulțămire sufletească e o alimentare a puterilor, e un stimul permanent pentru conservarea energiei și a dragostei de muncă, prima condiție a ori-cărui succes.

În fața acesteia o singură dorință aș avea, să știu dacă și în sufletul dvăstre viează această mulțămire din activitatea publică, ce seversăși cu multă abnegațiune? Și în consecință să știu, dacă dispuneți de energia cerută și de dragostea de lucru, acest principiu de viață?

Eu n'am cuvânt să mă îndoesc, deore-ce toți dispuneți de armele științei și toți

sunteți bucăți rupte din inima poporului român. Despre ce în decursul desbaterilor noastre va fi ocazie a ne convinge și mai de aproape.

Ear' dacă dvăstre ați afla, că în vre-o privință ore-care lipsese condițiile trebuțore pentru susținerea școlilor noastre la nivel, eu sunt gata a spune remediul pentru realizarea acestui scop. Anume, că nimic altceva nu se cere, de cât o voință puternică și consecuentă. Cuvinte de granit săpate și pe tabla comemorativă a acestei școle: *Voește și vei pute!* Prin ce am atins o cestiune, la care trebuie să mai zăbovim puțin.

Dlor, de la tribuna publică a Academiei române din București s'a rostit în luna trecută conferința distinsului academician, D. C. Ollănescu, despre: „Cauza indiferenței față de literatură și arta noastră națională”.

Și sigur ați aflat din publicistică constatarea, că această indiferență dăunoadă propășirii noastre, provine mare parte din defectul de educațiune a generațiilor mai tinere.

Pentru-că, zice academicianul, educațiunea femeii e „tăcută într'un mediu străin sau într'un mediu sterp în afară de spiritul de familie și cel național” și ca atare „dă sufletelor o formă ce e cu totul deosebită de psihologia română”.

Educațiunea băieților dă aproape aceleași rezultate. „De micii băieții dați la școlă și lăsați acolo în viața întâmplării, profesorul nu are alt scop de cât a le încălca mintea cu știință, ear' educațiunea inimii și a caracterului e lăsată pe al doilea plan sau în părăsire, așa că cei mai mulți ies din școlă desorientați, lipsiți de voință și direcție”.

Mărturisesc, că m'au pătruns cuvintele rostite la Academie, și va trebui să recunoscem, că ele ne privesc și pe noi. Dvăstre știți mai bine și sunteți cei mai competenți a vă pronunța dacă ne putem desvinovăți ori ba.

Pentru-că să cautăm numai la elevii cari părăsesc școlile noastre, cât sunt ei de orientați, de ce voință sunt stăpâniți și în ce direcțiune? Și va trebui să admitem, că nu găsim nici o orientare, nici o voință, sau apoi o voință confusă și nehotărâtă. Cu atâtea însă nu am desleat încă problema chemării noastre.

Dar' să mergem și mai departe, să căutăm, să analizăm, dacă peste tot găsim în sinul poporului nostru manifestându-se vre-o voință puternică și comună? Cu durere va trebui să constatăm și aici, că nu găsim nici o voință, nici o pornire salutară și unitară, ba mai curând o totală amortire. Dovadă că și noi avem să cumpănim cuvintele academicianului.

Adevărat că în părțile ungurene începe a se ivi o „voință” în sinul poporului nostru, sub firma socialismului. Dar' de cât o voință rătăcită, mai bine nimic!

Am ținut că e o datorință pentru mine, să vă atrag atenția la aceste împrejurări. Ca să năsim a cultiva voința recerută în sinul poporului român. O voință puternică, dar' nobilă și practică, îndreptată pururea în direcțiune morală-sănătoasă, precum ne prescrie nouă pedagogia.

Deore-ce se nu uităm, că „voința” este și va rămâne cea mai impunătoare și fecundă facultate cu care omul a fost înzestrat. Ea a format și formeză naturile de elită, caracterele eroice, figurile demne de admirațiune. Tot ea, în condițiuni mai modeste, crează naturile constante, energice, muncitoare și bine oțelite în lupta de toate zilele.

Pentru aceea se și susține, că ori-ce lucru măreț s'a săvârșit vre-odată pe acest pământ, nu este a se datorii superiorității in-

teligenței, cum se crede în deobște, ei mai vârtos puterile superioare a unei voințe firme și rezolute.

Dar' și în înțelesul moralei, omul nu-mai atunci e om, când are o voință puternică și constantă în bine, luminată de o pricepere și inteligență largă și susținută de sentimente nobile. Voința e deci barometrul caracterului și demnității omului, ce noi avem să cultivăm cu toată stăruința.

În această direcțiune doresc binecuvântarea cerului asupra lucrărilor dvăstre și declar conferența deschisă.

După acest discurs, întimpinat cu urale de cei prezenți, dl. protopop V. Domșa a bineventat în cuvinte călduroase pe dl. comisariu consistorial și învățătorii întruniți în conferință, dorindu-le deplin succes. În numele învățătorilor dl. C. Baicu, inv.-dir. din Orăștie, a adresat vii salutări comisariului consistorial.

Acesta mulțumind pentru frățesca întimpinare, salută în sinul conferinței pe reprezentantul autorității statului, pe substitutul inspectorului reg. de școle din Deva: dl. Dozsa Dénes, profesor gimnazial în pensie. Deasemenea salută prezența dlor parochi și directori ai școlilor noastre: N. Andreiu din Căstău, Ilie Popovici din Sibiel și I. Moța din Orăștie.

S'a constatat apoi, că din 59 învățători apartinenți acestui cerc, sunt prezenți 54. Absenți 5, dintre cari 2 scusați, 2 nescusați, ear' 1, anume dșora Elisaveta Boia, învățătoare în Balomir, a răposat în decursul anului, pentru care perdere dureroasă conferența a exprimat condolența sa prin ridicare.

Știindu-se numărul celor prezenți s'a constituit conferența alegându-se:

1. Notari: Ioachim Cerbicean și Filon Nicoră.
2. Verificatori: Constantin Baicu și I. Branga.
3. Comisie pentru alegerea și fixarea lucrărilor conferinței viitoare: N. Herlea, I. Fleșeriu, I. Baci, C. Baicu și I. Cerbicean. (Va urma).

Pentru catedrală.

Un grup de credincioși de ai bisericii noastre din Săcele (tractul Brașov), aflători la ocupațiunile lor economice în Hârșova, aflând că zidirea catedralei noastre e aproape de terminare și că pentru pictarea și aranjamentul intern al ei se recer încă multe și mari cheltuieli, s'au înțeles a contribui și ei cu ceva din câștigul muncii lor la acoperirea acestor cheltuieli și prin trații Oancea au făcut și trimis la adresa Esc. Sale Înaltpreasfințitului arhiepiscop și metropolit al nostru Ioan următoarea colectă:

De la: Constatin Oancea 100 lei, Luca Oancea 100 lei, Sandu Muntean 100 lei, Ioan Mandaiu 100 lei, George Golea 100 lei, Ioan G. Poppa 100 lei, Nicolae G. Poppa, 40 lei, Voicu A. Roșculeț 40 lei, Ioan I. Tomoșoiu 50 lei, Alexă A. Roșculeț 50 lei. De tot 780 lei.

Inregistrând cu bucurie această frumoasă dovadă despre dragostea și alipirea numiților credincioși către biserica strămoșească, le dorim, ca Dumnezeu să binecuvinteze rodul ostenelelor lor și să le ajute întru realizarea dorințelor lor.

Nu cu mai puțină satisfacție înregistrăm oferta credincioșei Raveca I. Sibian din Feldibra (tractul Brașov), care trimițând la colecta pentru zidirea catedralei suma de 30 corone spune pe couponul asemnatei, că face acest mic ofert (mare însă în raport cu starea ei materială) la statul parochiului nostru de acolo I. Miou și pe lângă exprimarea dorinței, ca să fie induși în pomelnicul mare al catedralei răposatului Ioan, Chirion, Rafira, Paraschiva și viii Ioan și Raveca.

La Dumnezeu, care toate le vede și le știe, și care nu după mărimea jertfei răsplătește, ci după curățenia ei, pomeniți vor fi toți acești aparținători evlavioși donatori, părinți, frați etc, după cugetul curat și dorința creștină a ei.

NOUȚĂȚI

M. Sa împăratul și rege al nostru Francisc Iosif, în 26 Maiu va pleca din Budapesta la Bruck, pentru a face revistă asupra trupelor. În 28 Maiu va merge de la Bruck la Viena, rămânând acolo până în 2 Iunie. În 3 Iunie se întoarce la Budapesta și rămâne în capitala ungară probabil până în 15 Iunie.

Examenul de maturitate la gimnaziul gr. or. român din Brașov s'au început alaltăieri (Luni) cu scripturisticele, fiind admisi la ele toți absolvenții clasei VIII și I. Laslo, care absolvase clasa VIII în anul trecut. Scripturisticele vor dura până Sâmbătă. Dintre absolvenții de acum ai clasei VIII la examenul de clasă au fost clasificați cu notă generală foarte bine unprezece (între cari N. Boeriu, R. Oltean și V. Vlaicu pur eminenti), cu bine cinci și cu suficient trei.

Nou profesor român. Absolventul de filosofie Ioan Lupuș a făcut cu succes eminent examenul special de profesură înaintea comisiei esaminate de la universitatea din Budapesta.

Rectificare. Episcopul Dr. Milas din Zara publică într-o foie din Viena o declarație, de cuprinsul, că împreună cu colegul sau din Cattaro a adresat rugare M. Sale, nu pentru a se rupe de către metropolia din Cernăuți, alăturându-se la patriarhia sârbescă din Carlovei, cum se scrisese în ziare, și cum am dat și noi știrea, ci pentru a li se da explicație, cum e de înțeles preafinala rezoluțiune din 23 Iulie 1874, prin care biserica sârbă dalmatină vine subordonată patriarhatului sârbesc și sinodului acestuia în cele dogmatice și spirituale?

Jurământul recruților. Conform ordinului dat din ministeriu de război recruții anului 1903, cari au fost înrolați în 9 Maiu a. c., vor face jurământul în 1 Iunie st. n.

† Necrolog. Teodor Anton, căpitan ces. și reg. în pensie, născut la 26 Maiu 1824, Joi, la 19 Maiu 1904, provădit fiind cu sf. taine, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale decedatului au fost înmormântate în cimitirul parochiei gr. cat. din Năend, Sâmbătă în 21 Maiu 1904 la 1½ ore p. m. Ușoră să-i fie țărina și neuitată amintirea!

Trenurile între Sibiu și Ocna, introduse pentru durata sezonului de scaldă (15 Maiu—15 Septembrie) circulă de trei ori pe zi. A nume: de la Sibiu la Ocna pleacă la 7 ore 05 minute dimineața, la 3 ore după amiază și la 6 ore seara; de la Ocna la Sibiu la 7 ore 48 m. dimineața, la 3 ore 40 m. după amiază și la 6 ore 56 m. seara. Afară de acestea mai circulă (între Sibiu-Copșa) încă trei trenuri, respective patru. A nume: de la Sibiu spre Copșa pleacă la 7 ore 31 m. dimineața, la 4 ore 45 m. după amiază, 11 ore 20 m. noaptea (în zile de Marți și Vineri al patrulea la 12 ore 58 m. ziua); în calea de la Copșa la Sibiu pleacă din Ocna: la 3 ore 34 m. noaptea, 12 ore 33 m. ziua, 8 ore 42 m. seara și (cel de Marți și Vineri) la 6 ore 27 m. dimineața.

Osândit. Contra deputatului dietal Francisc Weszelovsky (slovac) procuratura din Nyitra intentase proces de agitație, pe motivul că în vorbirile-program rostite alegerilor în preajma alegerilor dietale a agitat contra naționalității magiare și contra statului. Tribunalul din Nyitra achitase pe Weszelovsky, dar' apelată cauza din partea procurorului și ajunsă la Tabla reg. din Pojon, acesta a cassat sentința tribunalului și a osândit pe Weszelovsky la un an închisoare de stat, 1000 corone amendă și la restituirea speșelor de proces în sumă de 1500 corone. Acusatul și apărătorul său au înștiințat contra sentinței recurs de nulitate.

Intregire. Suntem rugați să întregim raportul despre conferința învățătorescă din cercul Solnocului, publicat în nr. 48 și 49 al ziarului nostru, astfel: În Libotin se afla ca paroch, nu Pavel Perhaița, ci Alexandru Perhaița, ear' la ședințele conferinței au mai participat ca oșpeți și domni Ioan Herman din Rogoz și Augustin Cupșa din Cupșeni.

Plăie sărată. În Utah și Wyoming (America) s'a întâmplat nu de mult, că după o plăie torențială, împreună cu viscol, hainele celor suprinși de plăie în liber, cum și obiectele udate de plăie, după uscare erau acoperite cu srat gros de sare. S'a calculat, că a căzut cu plăie o cantitate de sare de trei tone la un mil pătrat. Viscolul ridicase adică din lacul sărat de la Utah valuri de apă sărată, care împrăștiată în vânt a căzut apoi jos împreună cu plăie.

Hymen. Ioan Holerga, absolvent de teologie, și Maria Giurca, își serbeză cununia Luni a doua zi de Rosalii, 17/30 Maiu, la orele 2 p. m. în biserica gr.-or. din Colun.

— Nicolae Toma, absolvent de pedagogie, în Rebrîșora, și domnișora Carolina Indrieș din Dobroț, fidanțați.

Pentru instrucția surdo-muților. Ministrul de culte și instrucțiune publică apelă la autorități, institute financiare, reuțiuni de binefacere și la privați cu stare materială, ca să contribuie pentru crearea de mijloace în scopul susținerii și instruirii în institutele de surdo-muți a copiilor surdo-muți fără părinți, ori cu părinți săraci. Pentru părțile ardelenice există institut de surdo-muți în Cluj, în care se primesc copii surdo-muți în etate până la 10 ani (cei trecuți de 10 ani nu se primesc), taxa de întreținere și instrucție e de 200—240 corone pe an, plătită anticipativ în rate lunare, de pătăr de an, ori de jumătate de an. Pentru primire se cere, ca petentul (părinții, ori îngrijitorii) să aclede la petițiune: carte de botez, atestat medical despre surdo-muția petentului, atestat de vaccinare, adeverință de la autoritatea competentă despre starea familială și de avere a petentului.

Asupra petițiilor pentru primire în școala (institutul) de surdo-muți direcțiunea hotărăște în fie-care an în luna Iunie, pentru ca părinții ori îngrijitorii petentului să poată fi avertizați despre sorțea petițiunii încă înainte de începerea anului școlar următoriu. Petițiunile odată intrate se țin în evidență pentru eventuală primire a petentului în cas că ar deveni vacant vre-un loc, până când petentul împlinește etatea de 10 ani, când apoi se șterge ex offi din matricula petenților, (fiindcă cei în etate de peste 10 ani nu se primesc).

Al 50-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” a solvit moștenitorilor legali ai răposatului Ilariu Mușiu-Urechidă, fost membru al numitei Reuniuni, ajutorul statutar. Acesta este al 50-lea cas de moarte în sinul numitei Reuniuni.

Profitul grevei de la trenuri. Afară de milioanele multe câte a perdit statul în contul venitorilor de la căile ferate pe timpul cât a durat greva amplotaților de la căile ferate, și afară de cine știe câte despăgubiri va trebui să plătească celor cari aveau marfă pe trenuri în momentul când grevistii au sistat circulația și astfel li-s'a prăpădit marfa, statul mai trebuie să plătească și 450.000 de corone erariului militar ca speșe avute de acesta cu mobilizarea regimentelor de tren și ținerea căilor ferate sub pază militară. În suma această însă nu se cuprind și speșele avute cu cheltărea la serviciu a soldaților rezervisti.

Avis. În Dumineca Rusaliilor corul mixt va cânta liturgia în biserica din sub. Iosefin. — P. T. membri ai acestui cor sunt rugați a se întruni la proba de cor ce se va ține în biserica respectivă Sâmbătă în 28 l. c. la 5 ore d. a.

La fondurile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” s'au mai dăruit din partea dlui Oprea Olariu, învățătoriu în Po-placa, în memoria soției sale, mult regretata Sabina n. Dancăș, fondului de 20 flieri 2 cor. La același fond au mai dăruit dl Ioan Popescu, proprietariu (Sibiel) și membru în comitetul central al reuniunii agricole, 1 cor., Nicolae Nedelcu, coperitor de case (cu țigla), 60 flieri, Dr. Octavian Russu, adv., 2 cor., Dr. Brediceanu, secretariu, Vasile Gămulea, funcționariu, Iuliu Popescu, cassariu, Pantaleon Lucuța, căpitan c. și r. în pens., Dr. Miron Cristea, ases. cons., Timoteiu Popovici, I. B. Boiu, protocolist cons., fie-care câte 1 cor., Ioan Vătășan, tuncș. de bancă, N. Ivan, ases. cons., Dem. Câmpșan, diacon, fie-care câte 50 flieri, Dr. P. Șpan, prof., 55 flieri, Dr. G. Proca, secretariu, 45 flieri, Const. Popp, Petru Tincu, Eugen Vancu, funcționari de bancă, Nicolae Vătășan, Dr. Crăciunescu, profesori seminariali, fie-care câte 40 flieri, D. Cuntan, V. Stan, profesori seminariali, fie-care câte 20 flieri, Vic. Tordășianu, referent cons., 10 flieri, Aurel P. Barciuanu, proprietariu în Orăștie, solvind taxa de membru ajutorat cu 4 cor., a dăruit aceluiași fond 20 flieri. Învățăcelul măsariu Ioan Popaiov dăruiește fondului „Masa învețăcelor” 20 fil.

Linia maritimă ungară americană. Ca dovadă despre netemeinicia svonorilor, că la pășirea pe pământul american emigranților ce călătoreau cu corăbiile fluviale li-se fac greutăți, anunțăm, că din mii de călători ai „Savoniei”, sosiți la New York, nici unul nu a fost respins. Toți au debarcat neîmpedecați, fără vre-o plată deosebită. Din Fiume pleacă în 31 Maiu „Pannonia”, în 14 Iunie „Ultonia”, la New-York. În speșele de călătorie se cuprind și mâncare gratuită în Fiume pe 2 zile, cum și completă întreținere pe corabie. Deslășiri dă gratuit secția „Adriei” pentru transportarea persoanelor: Fahr-karten-Centralbureau, Budapesta, Vigadó-ter 1. Acest birou primește și pre-notări. Adresa telegrafică: Fahrkart-Bureau, Budapesta.

Uleu pe foc. În timp ce oștirile rusești mănăcă bătăie în ostul Asiei, a casă zodiaii (astrologii) ruși prin publicațiuni despre zodia nenorocă a țarului dau încă și mai mult nutre-ment curentului revoluționar, care deosebi în părțile de la miază-zi ale Rusiei amenință să erumpă cât de curând. Una dintre aceste profetiri publicate obștei în timpul cel mai neopurtun e următoarea:

„Țarul a căzut într-o zodie nenorocă, pentru că soarele se întorce în fața lui Saturn, după ce mai întâiu a trecut primul meridian. Greutățile, pe cari le va întâlni țarul în cale, sunt imposibile de învins. Războiul acesta este „începutul sfârșitului” pentru țar; ear' între-barea cea mai îngrijitoare este: dacă țarul va ajunge până la sfârșitul războiului, pentru-că soarele se întorce mai întâiu spre planeta Jupiter și apoi spre a Lunii și aceste amăn-două se găsesc în al optălea despărțiment al Ceriului, care este locuința morții. De la în-ceputul războiului — continuă profetia — ori-ce mișcare a stelelor arată o sfârșire grabnică a actualului împărat, care va avé una din cele mai triste sorți.

„Trebuie să ne îndoinm, dacă țarul va ajunge să trăiască cel mult anul acesta și chiar în cazul când țarul nu s'ar sfîrși anul acesta, totuși stăpânirea lui este amenințată de o revoluțiune, care îi va aduce un dureros sfârșit.

Omennii bolnavi folosesc cu succes uimitor la bôlele cele mai diferite crucea după electro-magnetică R. B. Nr. 86967, care pentru aceea merită atențiunea lumii întregi. Durerile de cap, de inimă, de stomac cât de deosebite, cursul neregulat al sângelui, febrințela creierului și chinul reumatism, pe toate le vindecă acest aparat de minune. Pentru dovedirea lucrului acestuia mă provoc numai la una dintre sutele de scrisori de mulțumită ce îmi vin, cari îmi vestesc cu bucurie înăntoșarea mai multor bolnavi: „Crucea după electro-magnetică, pe care dta ai binevoit a mi-o da, o port și acum. Mă simt mai în putere, sgăriurile la inimă au slăbit într'atât, în cât — după cum spun cei din jurul meu — atunci când îmi vine, în clipa aceea și trece fără ca să simt și să știu că a fost sgăriura la inimă. Dl Géza Boldog, care de 40 ani e epileptic (bôla rea), acum se simte bine și la el vin tot mai rar sgăriurile. Dl Steinhübel a purtat crucea numai 10 zile și nu mai simte nici o durere, e vioi și dorme bine. În sfârșit dl Stefanii, care în bătrânețe sa sufer ca atât de mult de reumatism, încă se simte mai bine, nu mai are dureri. Budapesta, 8 Iulie, 1899. Cu deosebită stimă Iosif Khôor, preot. Inventatorul și fabricantul acestui aparat binecuvântat este: Albert Müller. Budapesta VI., Vadasz-u. 42/V.

Din public. *)

Mulțămite publice.

Institutul „Auraria” casă de economii societate pe acții în Abrud, de la înființarea sa a fost cel mai generos spriginitor al școlii de fetețe din Abrud susținută de re-uniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat și jur, votându-i an de an sume considerabile, ca ajutoriu.

Consecuent în marinositate, numitul institut și anul acesta a votat pentru crearea unui fond de clădire și pentru alte scopuri ale susnumitei școlii de fetețe frumoasă sumă de 1700 cor.

Pentru acest dar însemnat, prin această aducem cea mai adâncă mulțumită atât direcțiunei cât și generoșilor acționari ai institutului „Aurariei”. Asemenea mulțumită exprimăm și direcțiunei și acționarilor institutului „Doina” din Câmpeni, care încă, an de an, ne-a împărțit de ajutoriu și și în anul acesta ni-a votat o sumă de 100 cor.

Abrud, 5 April 1904.
Pentru comitetul reuniunii femeilor rom. din Abrud, Abrud-sat și jur:

Ana Filip
presidentă.

Cu ocaziunea seratei împreună cu dans, ce a avut loc în 21 Februarie în localul școlii române gr.-or. din Sângeorgiul-de-pădure, solviri au încurs de la marinosișii domni: Stefan Russu, adm. prot., 5 cor., Rudolf Schuller, 5 cor., Isidor Suceava, paroch, 2 cor., Ioan Todea, 1 cor., George Suciu, 2 cor., Iuliu Suciu, 2 corone, Iosif Catona, 2 cor., Valadi Victor, 2 cor., Cociș Stefan, 2 cor., Salamon Czitron, 2 cor., Stefan Pop-tuier, 2 cor., Rönascher Johann, 2 cor., Teodora Muica, 1 cor., Déák Sándor, 2 cor., Henter Béla, 1 cor., Tártier Károla, învățătoare, 1 cor., Iosif Haragán, 2 cor., Longera János, 2 cor., Szenkovits Mihály, 1 cor., Muica Pompeiu, 2 cor., Fichtacher Johann, 2 cor., Zahar Piroscu, 2 cor., Szabo János, 2 cor., Atanasie V. Stanciu, învățătoriu, 1 cor., János Sándor, hotelier, 1 cor., Teodor Pop, 2 cor., Szalkai József, 2 cor., Teodor Muica, 1 cor., Ioan Chelemen, 2 cor., Dr. Jorend József, medic, 2 cor., Aczél Ferencz, 1 cor., Gellert Márton, învățătoriu, 1 cor. 20 fil., Ozaján Antal, 2 cor.

Marinosișilor domni le aducem și pe această cale cea mai profundă mulțumită. Sângirgiul-de-pădure, 10 Martie 1904.

În numele comitetului aranjator:

Gregoriu Ceantea
învățătoriu go.-or. rom.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica această Redacția nu primește răspunderea.

PARTEA LITERARĂ.

„Istoriografi vechi — Istoriografi noi.”

Studiu critic în chestia vechiei metropolii ortodoxe române. De Teodor V. Păcățian Sibiu. Tipărit de Tipografia arhiepiscopalească. 1904. p. 174. Preț 2 cor.

Cu un neastîmpărat dor am așteptat apariția acestui studiu și cu o ferbinte înălțare am prins la citirea lui. Voiam să aflu, ce păreri are autorul lui, un vrednic bărbat al națiunii noastre, care a dat și până acum dovadă de o înaltă pricepere culturală, și de o hărnicie extraordinară.

Mai voiam să știu, dacă păreriile ce șile-a format conștient, cu ale mele, pe care le-aveam în urma citirii operei eruditului bărbat al bisericii noastre Dr. Bunea.

După o prefață de patru pagini autorul lucrării de sus tratează următoarele capitole: Dogme istorice. Părintele Bunea ca scriitor. Punctul meu de vedere. Argumente vechi. Noua teorie. Nandoralbensis. Decretul regelui Vladislav. Mănăstirea Voevodului Mihail Viteazul. Vicarii episcopilor latini. Sava Brancovici. „Unirea”. Încheiere.

În „Dogme istorice” arată în o limbă clară, ușoară și străbătută de o logică care te forțază să îți formezi convingere în materie, cum ajunge știința istorică la stabilirea unor dogme în domeniul cercetărilor sale. Pentru cel ce a citit cartea dlui Bunea: „Vechile episcopii, a Vadului etc.” nu e nouă numirea de dogme, căci aici părintele canonic folosește terminologia aceasta luând peste picior pe vrednicul, cinstitul și învățatul nostru arhieru Nicolae Popea.

În capitolul „Părintele Bunea ca scriitor” scoate autorul la iveală valoarea acestui marcant bărbat al bisericii unite, dar nu uită a desemna și scăderile lui, cari ar fi, că dînsul e: a) mai mult preot, de cât scriitor, b) că „prea ar voi să fie autoritar în materie de istorie” și c) că în discuții e prea personal. În o formă nimerită și convingătoare autorul arată, care ar trebui să fie poziția autorului față de criticii săi.

În capitolul: „Punctul meu de vedere”, arată, că pentru dînsul din punctul de vedere confesional e irelevant, dacă am avut sau nu metropolie înainte de Mihail Viteazul, dar e un mare rău a răsturna „născocirea” cu vechia metropolie din punct de vedere național!

În capitolul „Argumente vechi”, se provoacă:

1. La cunoscuta diplomă a regelui Matia dată la 1479, prin care la rugarea metropolitului Ioanichie se scutesc de dare preoții din comitatul Maramureșului.

2. La diploma regelui Vladislav dată la anul 1494, prin care se recunosc și întăresc drepturile mănăstirii sfîntului arhangel Mihail din Maramureș.

Aceste două sunt documentele, pe baza cărora s'a cerut despărțirea ierarhică de către Sîrbii, și după o luptă neîntreruptă de 16 ani s'a și decretat. Alte argumente nu s'au produs și nu se pot până azi produce.

Acest capitol e bogat în nouă cercetări. Aici se dovedește pe baza diferiților scriitori, că numărul Valachilor de legea grecească pe timpul acela a fost foarte mare în Banat, Ardeal, etc.

Urmază capitolul „Noua teorie”, în care se arată cum canonicul Dr. Bunea și profesorul universitar Iorga, interpretând vechile documente, cercă a arăta „că vechii istoriografi s'au aflat în rătăcire când au stabilit existența unei vechi metropolii greco-orientale în Ardeal, cu reședința în Alba-Iulia, pentru că adevărul e, că n'a fost metropolie veche în Alba-Iulia, fiindcă nu i-se pôte da de urmă de loc.”

Acastă teorie se bazează pe faptul, că nu s'a dat peste nici un document, cu privire la numirea, chirotonirea, instalarea vre-unui metropolit, până pe timpul lui Mihail Viteazul. Abia acesta pune temela, întemeind o mănăstire în Alba-Iulia și mutând pe episcopul Ioan de la Prislop aici, pe care l'a înzestrat cu cârja de arhier. De aci se începe șirul metropoliilor ardeleni.

Arată autorul, cum domni Iorga și Bunea atacă cele două diplome regesti date de regele Matia la anul 1479 și de regele

Vladislav II la 1494, cîntînd se le dee o altă explicare de cum li-s'a dat până acum de toți istoriografii bisericii noastre.

Altecum această teorie, constată autorul, o au împrumutat suspeniții domni de la istoriograful magiar Pesty Frigyes, care a folosit-o în cartea sa: „A szörényi bászág és Szörényvármegye története”.

Urmază acum combaterea. Capitolul Nandoralbensis pot să spun că e un capitol de forță, căci aici autorul dovedește cu argumente irestornabile, că Nandoralbensis nu pôte fi alt oraș de cât Alba-Iulia, căci pe baza istoriei sîrbești se constată că Ioaniciu cel amintit în diplomă n'a putut fi metropolit în Belgradul Sîrbiei, pentru că nici n'a fost metropolit în Belgradul sîrbeșac pe atunci. Dar n'a fost nici alt undeva în întreaga Sîrbie” (pag. 81).

Acest capitol e tratat cu un așa aparat științific, în cât te face să te pleci în fața dovezilor aduse. E zdrobitor pentru cei doi istoriografi, cari au eșit să ne lumineze trecutul, dar în loc de a-l lumina, par'că cu intențiune l'au întortochiat. Cel ce va citi acest capitol cu atențiune, are de-ajuns spre a se convinge de netrămisia prolușă de aderenții noiei teorii.

Urmază „Decretul regelui Vladislav”, în chestia egumenului de la mănăstirea Peri în Maramureș.

În o lungă expunere și în o clară interpretare a acestui decret, cum și în atragerea de probe ce taie în materia de față, autorul ajunge cu bun succes la constatarea, că: „Precum decretul regelui Matia n'a putut să fie dat de cât numai metropolitului gr.-or. din Alba-Iulia, așa nici decretul regelui Vladislav, dat numai cu 15 ani mai tîrziu, pe când pôte că metropolit al Ardealului era tot același Ioanichie, n'a putut să glăsuască de cât iarăși numai de metropolitul din Alba-Iulia, care a existat pe atunci, a trebuit să existe” (pag. 115).

Relativ la „Mănăstirea voevodului Mihail Viteazul” expune autorul părerea dlilor Iorga și Bunea, care merge într'acolo, că deorece Mihail Viteazul „a ridicat mănăstire în Alba-Iulia, închinată sfîntei Treimi și a dispus, ca în mănăstirea aceasta să și pună reședința metropolitului român al Ardealului” urmază că: „organizarea adevărată a bisericii gr.-orientale române din Ardeal abia de la Mihail se începe, și că metropoliți nu mai de la datul acesta am putut să avem, fiindcă pe cei de mai înainte nu-i găsim”. Constată apoi și dovedește, că o astfel de argumentare e trasă de pîr, căci dacă nu știm despre ei, nu urmază că n'au fost, și nici aceea, că nu vom da peste documente, cari ulterior să aducă lumină deplină.

Autorul produce chirosoful de donațiune, prin care Constantin Basaraba, voevodul Munteniei, donează la 1700 moșia Merişanilor metropoliei din Alba-Iulia și arhiepiscopului ei Atanasie. Acest act de donațiune are putere de lege și în el întră altele se zice: „Io Constantin de Basaraba, din îndurarea lui Dumnezeu principele și domnul a totă Ungro-Valachia, dau sfîntei și dumnezeieștii metropolii de Alba-Iulia și arhiepiscopatului Transilvaniei, închinat sfîntei și de vieță făcătoarei Treimi, a cărui casă reședințială, ruinată prin vechime, s'a făcut și ridicat din fundament de către principele în Domnul răposat Io Michail....”

Cine nu e convins în de-ajuns, că dacă a existat înainte de Mihail Viteazul o reședință ruinată prin vechime în Alba-Iulia, a trebuit să existe și titularul pe sîma căruia a fost ridicată? Cine mai pôte dubita?

În capitolul: „Vicarii episcopilor latini” dovedește la evidență rolul ce l'aveau aceștia pe lîngă episcopii latini, cu privire la biserica gr.-orientală. Credincioșii bisericii gr.-or. erau supuși episcopilor latini în unele afaceri de natură juridică, dar nici de cum dogmatic.

Venind la „Sava Brancovici” arată foarte frumos că de nedemn a tratat dl canonic Bunea pe acest martir al bisericii gr.-or. române și al românismului peste tot. Nu-i frumos a arunca cu tină în memoria unui bărbat, care a dat strașnice dovezi de tărie de caracter, când acela nu a fost numai al gr.-orientalilor, ci și al gr.-catolicilor. Aici mai ales iese la iveală tendențiozitatea scrierilor canonicului Bunea, care toate le folosește spre a înjosi biserica noastră, ca astfel să se

ridice biserica sa. În zadar însă ori-ce silințe, căci bazele bisericii noastre sunt de așa, în cât ori-cât de slabi ar fi cei din fruntea ei, totuși trebuie să mergem înainte, căci suntem mînați de forța masselor.

La capitolul „Unirea” aflăm în o expunere clară și netedă faptul istoric, că unirea a fost un act național, pornit din motive naționale, și nici de cum act confesional, pornit din îndemnuri dogmatice. Acesta e purul adevăr. De aceea mult trebuie să ne mirăm, că se mai găsesco și azi minți întunecate, cari nu vreau să priceapă acest elementar adevăr.

În capitolul final „Încheiere” autorul, modest cum e, nu-și împune păreriile, ci îndemnă pe cititor să nu întrelase a ceti și pe Iorga și Bunea, ca comparînd cele spuse acolo cu cele cuprinse aci, prin propria cugtare să și formeze judecata, că pe care parte se află adevărul? Totodată provacă pe cei ce ar puté să aducă și mai multă lumină în chestia subversantă, să iasă cu dovedile, căci scopul e de a ne lumina și cultiva, nu de a ne dușmăni!

Frumoșă cuvinte! Numai de ar intra în urechile acelora, ale căror buze și condee adese-ori au depășit terenul obiectivității și au trecut pe terenul personalității!

Acesta e cuprinsul cărții, al cărei titlu e pus în fruntea acestei dări de sîmă.

În cât privește fondul lucrării, repet, că e o lucrare de o logică neaprecionabilă. Limbă frumoasă, atrăgătoare, aleasă, care te ademenește mereu să citești.

Atari calități avînd cartea, mă îndoiesc că se va afla preot și învățător gr.-or. român, pe a cărui masă se nu o întâlnim, căci folositore și de mare trebuință e ea, când se știe, că dl Dr. Bunea voia să ne nimicească tot trecutul bisericii noastre, și reducîndu-l la nulă să-și clădească pe ruinele acestuia gloria bisericii sale.

Nu avem nimica în contra nobilei tendințe de a-și ridica biserica sa; dar trebuie să protestăm cu totă energia atunci, când voește cineva să o facă acesta în contul bisericii noastre.

Nu sunt istoric de specialitate, de aceea nici nu-mi arog dreptul de a fi făcut o dare de sîmă, precum se cuvenia. Eu mi am pus pe hîrtie impresia, ce mi-a rămas după citirea cărții, căci mă interesa să-i aflu cuprinsul, mai ales că și eu cetisem opurile domnului Bunea.

Însă cu tôte că nu sunt istoric, puțin simț istoric am și eu, mai ales că am ascultat și cursuri istorice la universitate. Drept aceea nu-mi va puté denega nimeni dreptul de a-mi spune și eu cuvîntul în o chestie așa de cardinală a bisericii mele, pronunțîndu-mă cu mintea care mi-a dat-o Dumnezeu.

Dr. Petru Șpan.

Cărți și reviste.

Cărți pentru popor. În editura librăriei Ciureu (Brașov) au apărut:

a) „Apa tinerețelor și alte povesti populare”, de Laurențiu Ciorbea, paroch în Ponor, cuprinde 6 povesti („Apa tinerețelor”, „Împăratul negru”, „Măndra lumii”, „Mia Ioan”, „Rogoz-Vodă” și „Roșiora cea frumoasă”). Preț 40 fileri.

b) „Pipăruș Petru”, poveste populară de S. Botezan. Preț 10 fileri.

c) „Cenușotica”, poveste populară de S. Botezan. Preț 16 fileri.

Tot pentru popor, au apărut în editura „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” două broșuri sub titlul: „Icône din istoria Grecilor vechi” de Victor Lazar, ca nr. 8 și 9 din „Biblioteca populară a Asociațiunii”. Fie-care broșură din această bibliotecă costă 20 fileri și se pôte comanda la biroul Asociațiunii în Sibiu (str. Morii nr. 8), cum și prin librării românești.

Din „Biblioteca teatrală” ce apare în editura librăriei Ciureu (Brașov) a apărut piesa „Așa a fost să fie”, piesă populară în un act, de Alex. Țințariu. Preț 40 fileri.

Tot în editura librăriei Ciureu a apărut: „Învățămînt practic din istoria naturală” pentru școlile populare, lucrat după cel mai nou plan ministerial, cu ilustrațiuni numeroase, de Iuliu Vuia, învățător în B.-Comloș. Preț 60 fileri.

„Cartea de Aur”, volumul prim, a apărut în ediție nouă, și se pôte procura de la autorul, Teodor V. Păcățian (Sibiu). Preț 10 corone. România 12 lei.

„Schifare de prelegeri pedagogice” de Johann Friedrich Herbart. Traducere de Ana Florea, învățătoare (Sibiu). Blaj, 1904, tipografia seminarului arhiepiscopalească. Preț 1 coronă. O carte foarte folositore învățătorilor, cărora li-o și recomandăm cu tôte căldura. Traducerea e făcută într'o limbă bună românească.

„Candela”, revistă bisericească-literară redactată în Cernăuți de prof. Dr. Emilian Voitschi și cons. consist. Alexandru Manastyrski, fasciculul 5 (pe Maiu) al anului de esistență XXIII. a apărut cu următorul sumariu: „Adresații epistolei către Galateni”, studiu esegetic de Dr. Vasile Georghiu (urmare din fascicolii anteriori); „Cartea Iov”, tradusă și explicată după textul masoretic, de Dr. Octavian Isopescu (urmare din fascicolii anteriori); 25 pagini text rusesc (pentru credincioșii rutheni ai bisericii din Bucovina), apoi „Scurte comunicări, întrebări și casuri pastorale”.

„Candela” apare în fascicoli lunari în Cernăuți și costă 8 corone pe an. Birourile redacției și administrației sunt în rezidența arhiepiscopescă.

Din „Cărțile sateanului român”, bibliotecă populară editată de tôte „Răvașul” din Cluj, au apărut până acum doi fascicoli: fasc. I. sub titlul „Schife din popor” de G. Stoica, și fasc. II. sub titlul „Păcatele noastre” de Petru Suciu, tractînd despre unele scăderi ale poporului, întră cari și ușurința de a face datorii, și dînd sfaturi și îndemnuri de îndreptare. Fasciculul I. costă 10 fil., ear' al doilea („Păcatele noastre”) 15 fil. Se pot comanda la administrația ziarului „Răvașul” în Cluj.

„Biserica ortodoxă-română”, revista periodică a sf. sinod al bisericii autocefale române ortodoxe din România, fasciculul 1. (pe April) al anului de esistență XXVIII. a apărut cu următorul sumariu: „Ziua Învierii”, de G., „Note asupra istoriei bisericești a Românilor pentru secl. XIX”, de C. Erbiceanu (continuare din fascicolii anteriori); „Raportul dintră religione și moralitate” de Dr. I. Mihailescu (cont nuare din fascicoli anteriori); „Enciclica metropolitului Teodosie”, de C. Erbiceanu (urmare); „O procesiune religioasă în București la 1765”, de Alexandru Lăpădat; „Iisus și samarineanca”, de C.; „Omiliile lui Afraate”, de diaconul Dr. I. Popescu (urmare); „Iisus și Nicodim din Arimateia”, de Dr. Dragomir Demetrescu, apoi sub titlul „Cronică bisericească” diferite știri și dări de sîmă despre întîmplări din sinul bisericii.

„Bis. ort. română” apare în fascicoli lunari în București (tipografia cărților bisericești) și costă 10 lei pe an. Comitetul de redacție constă din arhierul Calistrat Bărlădeanu ca president și din membrii C. Erbiceanu, Dr. Dragomir Demetrescu, Dr. Petru Gârboviceanu și Dr. Mihail Popescu.

ECONOMIE.

Mașină de îmblătît.

Vestim prin acesta pe cei interesați, că prin mijlocirea subscrisului comitet se pune în vîndare din mîna liberă o mașină de îmblătît cu vapor, cu putere de 6 cai. Locomobila se pôte folosi la mîră, la tăiat de lemne, la ars de cărămidă etc. Preț 4000 corone.

Doritorii să se adreseze comitetului.

Sibiu, 3/16 Maiu 1904.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

D. Comșa
pres.

V. Tordășianu
secretariu.

Posta redacției.

Germesig. Numerii ceruți s'au trimis de nou. De aci expediția se face cu cea mai mare acuratețe. Greșala trebuie să fie la posta de acolo. Reclamați imediat fie-care număr neprimut, căci așa se face îndreptarea mai ușor.

Ad Nr. pp. 433—904

[107] 3—3

Concurs.

Incuviințându-se din partea Ven. Consistoriu arhidieceșan prin rezoluțiunea sa din 22 l. t. de sub nr. 3433 Bis. instituirea unui capelan cu drept de succesiune lângă neputinciosul paroh din comuna Bărâi, prin acesta se escrie concurs pentru ocuparea acestui post cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele fasionate în cōla B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Suplicele de concurs, instruite în sensul normelor în vigoare, sunt de a se substerne subscrisului până la termenul susindicat.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parochial.

Cluj, 22 April 1904.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 834 1903.

[117] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parochia Sepsisângiurs, tractul Treiscaune, devenit vacant prin strămutarea fostului paroh George Hamsea la Brețcu, prin acesta se escrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne cererile lor instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul prescripș, avēnd a se prezenta în vre-o Duminecă sau sērbătōre în biserică pentru a cānta, servī sau predica.

Brețcu (Bereczk), 30 April 1904.

În conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul prot. gr. or. al tractului Treiscaune.

Constantin Dimian
protopresbiter.

Carol Niedermaier

pălărier

33 strada cismădiei 33
„la pălăria roșie“

recomandă

pălării

părōse, pentru preoți romāni, a 7—, 8— și 9 corōne, în cele mai bune și mai frumōse calități.

(La comande din afară pachetarea e gratuită; mēșura capului este a se lua în interiorul unei pălării potrivite cu o pânză de centimetru sau cu o fașie de hârtie.) [75] 11—12

Nr. 390 1904.

[111] 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parochia de clasa III Martinești cu filia Turmaș, protopresbiteratul Orăștie, pe baza ordinului consistorial din 13 April 1904, nr. 3656 bis., prin acesta se deschide din nou concurs, cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cōla B. pentru întregirea de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugărilor lor, instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul indicat, și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sērbătōre în biserică pentru a cānta, eventual a celebra și a cuvēnta.

Orăștie, 26 April 1904.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 232

[109] 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din Lancrēm, protopresbiteratul Sebeș, în urma ordinului Preavenatului Consistoriu arhidieceșan, dto 13 April a. c. nr. 3705 Bis., se publică concurs nou cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în tabela B. pentru dotația de la stat.

Concurenții au sē-și așternă cererile instruite conform §-ului 15 litera a) din Regulamentul pentru parochii, în termenul preșpș, subsemnatului oficiu protopresbiterial și a se prezenta poporului în biserică spre a cānta, respective a celebra și cuvēnta.

În conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sebeș, 30 April 1904.

Oficiul protopresbiterial al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morburī nervōse, sē cēră broșură asupra acestora. Se capētă gratis și franco prin „priv. Schwaben-Apotheke, Frankfurt a. M.“. (90) 6—52

Var

ars deopotrivă în cuptor rotund, liber de sguură, oferă loc ori-care loc de clădire în Sibiu, cu 11 corōne butoiul

I. Banciu & Co, Orlat.

Comande se primesc la dnii Georg Serfözö, strada Faurilor, și Mich. Schöpf, strada Cismădiei. [102] 3—10

Nr. 67—1904

[110] 2—3

Concurs

Conform ordinului Preaven. Consistoriu archid. din 24 Martie 1904 nr. 3385 Bis., prin acesta se publică concurs pentru între girea postului vacant de paroh în parochia de clasa a III-a Silvașul inferior din protopresbiteratul Hațeg, cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fa sionate în cōla B. pentru întregirea venitelor de la stat.

Reflectanții la acest post sē-și trimită cererile instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul indicat.

Hațeg, în 1 Maiu 1904.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiterial al Hațegului.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Somatosă

albumină de carne solubilă

conține stofele nutritive ale cărnii (corpuri de albumină și săruri) ca prav ușor solubil, aprōpe fără gust, eminent

remediu întăritor

producător de apetit

pentru debili, persoane rămase înapoi în dezvoltare, pacienți de nervi, de piept și de stomac, pentru lehuze, copii cari sufer de rachitis, pentru convalescenți etc. în formă de

Somatosă de fer

pentru cei ce sufer de chlorosă (Bleichsucht) recomandată de medici.

Somatosă de fer conștă din somatosă, cu 2% fer în 63—198 legătură organică.

Somatosă produce apetit în mēșurā mare. Se capētă în farmacii și drogerii — Veritabil numai în pachet original.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co, Elberfeld (despărțământul farmaceutic.)

Croitorie civilă și militară.

Pentru sezonul de primăvară și vară ne permitem a recomanda atențiunii binevoitoare a on. public român atelierul nostru de croitorie, în care confecționăm

tot feliul de haine pentru domni

ca: costume complete (de la 40—80 cor.), jachete, haine de salon, fracuri, raglame, pelerine etc., cum și tot feliul de uniforme pentru oficeri, voluntari, funcționari ai căilor ferate, forestieri, pădurari și finanți; asemenea confecționăm palitone și jachete pentru dame, tōte acestea din cele mai fine și moderne stofe (originale englezești), pe lângă prețuri moderate. Pentru soliditatea lucrului se garantează. Cu stofe și mustre servim ori când.

Totodată ne permitem a face cunoscut domnilor preoți și candidați de preoți că croim

reverenși

după cel mai nou stil din diferite calități de stofă, material trainic, cu preț de 85—150 cor. Comande se pot face și în scris, indicându-se mēșura (în centimetri), anume lungimea de la guler (pe spate) până în brău și de la guler până jos, lățimea spatelui întreg (de la o cusătură a mânecii la ceealaltă), lungimea mânecii până la cot și lungimea întregă, grosimea peptului subsuoră, grosimea în brū și lărgimea gulerului eventual sē se indice numărul gulerului de la cămașă.

Un costum complet sau o reverandă la cerere confecționăm în 24 ore.

Cerēnd și cu ocasiunea acesta spriginul on. public român și asigurându-l de nou de un serviciu totdeauna prompt și satisfăcător, semnăm
Sibiu, 15 Martie 1904

cu tōtă stima

Petrașcu & Părau

(3) 6—6

strada poplăcii 21 (peste cale de tipografia archid.)

In prējma esamenelor!

In prējma esamenelor!

Scrisori de examen
(propise)

Prețul: de bucată 2 fl.; 100 bucăți 130 cor. și porto postal.
Comandele din afară se esecută imediat.

Librăria tipografiei arhidieceșane

pentru scrierea romānă, germānă și dictando tipărite în Tipografia arhidieceșană, în colōre vēnătă, pe hârtie fōrte fină, mărime 24/31 cm.

Pianele Bösendorfer

stau și acūm la locul prim, „afară de concurs“, și sunt în deobște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru salōne, cât și pentru sale de concert. În Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai eclatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concerteză exclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cāntă la aceste piane, procură cāntătorului plăcerea de a presta neîmpedecată ceea-ce pōte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onōre) în 3 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrisul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de esecutare așa fină. În Ungaria sunt fōrte plăcute pianele lui Fr. Wirth, pentru sunetul lor vioiu și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; îndeosebi este căutat acolo, unde numai rar se pōte afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

reprezentați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane fōrte plăcute.

Cui îi place ton dulce și melodios, sē-și cumpere pianul lui

W. Fritz & fiu.

Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpărătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui Proksch; pianul cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Piane bune Hölzl & Heitzmann de la 320—380 fl.

De la firme mai nouē se află în deposit instrumente drăguțe cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea piane cu registru mut (Stummzug), așa-numite „Harfen-Piano“. (O invenție binefăcătoare pentru împrējumea celui ce învață.)

Piane berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școlē și casă Mannborg—Lipsa cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eștine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri

Victor de Heldenberg

(94) 4—

Sibiu (Nagyseben), strada cismădiei nr. 9, etagiul I.